

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

УДК 338.2

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС: НАСЛІДКИ ВІЙНИ, ЕКОЛОГІЧНА
КРИЗА, “ЗЕЛЕНА” ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

Лола Юлія Юріївна,

к.е.н., доцент кафедри державного управління,
публічного адміністрування та

економічної політики

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Воєнні та політичні катаклізми, міжнародний тероризм, ядерна та енергетична небезпека супроводжуються поглибленням глобальної економічної кризи, загостренням глобальних екологічних, соціальних та політичних проблем людства. Крім того, споживча та поведінкова економіка, агресивна маркетингова діяльність, ринкові механізми призвели до відокремлення інтересів бізнесу від громадськості, швидкого зростання виробничого сектору, перевиробництва та стимулювання споживання, а також до збільшення економічної нерівності. Існуючі економічні моделі та поняття розвитку не в змозі вирішити ці проблеми, які вийшли з під контроль міжнародної спільноти. Основою розвитку людини після війни та Четвертої промислової революції мають стати концепції кругової економіки, соціального підприємництва та кліматично-нейтральної економіки. Міжнародне єднання, освіта, культура та розвиток духовності відіграють вирішальну роль у ефективності реалізації цих понять.

Стратегічним та своєчасним рішенням виглядає Європейський зелений курс. Світ зможе досягти мети Паризької угоди до 2050 року, якщо майже 2/3

виробленої електроенергії стане відновлюваною до 2030 року. Фактично щорічне виробництво відновлюваної енергії має зростати в середньому на 12%, що майже вдвічі перевищує поточні темпи, згідно звіту Міжнародного енергетичного агентства [1].

Вторгнення Росії в Україну значно впливає на стратегію Європейського зеленого курсу й спричинило поглиблення глобальної енергетичної кризи та глобальної економічної кризи. Внаслідок цього у 2022 році можна було очікувати зниження масштабів фінансування проєктів зеленої енергетики, а також значного збільшення викидів CO₂ у зв'язку з обмеженням закупівлі російської нафти й газу, росту цін на ці ресурси, як наслідок - збільшення попиту на вугілля, використання якого дає найбільші викиди вуглецю в атмосферу. Падіння виробництва атомної енергії в усьому світі сприяло збільшенню використання вугілля та нафти для виробництва електроенергії. Однак, збільшення викидів CO₂ від спалювання вугілля нівільоване розширенням використання відновлюваних джерел енергії. Це є результатом масштабного розгортання технологій відновлюваної енергії та збільшення кількості електромобілів, що відбувається у всьому світі.

Уряди країн світу на тлі війни в Україні та геополітичної війни за розподіл світового впливу приймають необхідні міри для забезпечення енергетичної безпеки та сприяють реальним структурним змінам в енергетичній економіці. Ці зміни прискоряються завдяки основним планам політики екологічно чистої енергії, які просунулися в усьому світі за останні місяці. Крім того, планується потужна серія нових проєктів з відновлюваної енергетики, які додадуть близько 50 гігават потужності у 2023 році [2].

У Китаї, країні, що дає 27% глобальних викидів парникових газів цього року викиди CO₂ залишаться в основному незмінними, що відображає поєднання різних чинників, включаючи слабке економічне зростання, вплив посухи на гідроенергетику та масштабне впровадження сонячної та вітрової енергії [3]. Уряди КНР та США оголосили про зменшення викидів CO₂ до 2030 року, а також прагнення досягнути «нульових викидів» до 2060 року [4].

Звичайно у 2022 році катастрофічна екологічна ситуація створена в Україні. Внаслідок війни відбувається масштабне руйнування екосистем, хімічне забруднення ґрунтів та вод, зменшення біорізноманіття. Також існує ризик невиконання Україною вже поставлених кліматичних цілей [5]. Масові російські ракетні удари по ТЕЦ та іншим промисловим й громадським об'єктам спричиняють масштабні засмічення відходами руйнації великих відкритих земельних ділянок.

Після жахів війни в Україні має відбутися “зелене” відновлення, “зелена” відбудова економіки на новому технологічному рівні та перехід до циркулярної економіки. Саме Україна може стати експериментальною площею для побудови високотехнологічної відновлювальної енергетики, відбудови інноваційної енергозберегаючої інфраструктури, що унеможливило забруднення оточуючої середовища створення “зеленої економіки”.

Для відбудови країни на новому рівні потрібно розробляти механізми для: імплементації найкращих доступних екологічних практик, що дозволять мінімізувати негативний вплив промисловості на довкілля;

введення високих стандартів енергоефективності в будівництві;

ефективне впровадження стратегії "Від лану до столу", що інтегрована до Спільної аграрної політики ЄС та передбачає до 2030 року збільшення частки земель під органічне виробництво на 25%, зменшення пестицидів на 50%, добрив на 20% та продаж антибіотиків на 50%;

піднесення громадської свідомості та громадського руху підтримки разбудови після війни;

спрямування освіти на розвиток цінностей, норм, закономірностей поведінки, навичок, досвіду, що пов'язані з культурою “зеленого” розвитку, циклічної моделі економіки, захистом навколишнього середовища та відтворенням ресурсів.

Література:

1. Міжнародне енергетичне агентство. – Режим доступу : <https://www.iea.org/>
2. Defying expectations, CO2 emissions from global fossil fuel combustion are set to grow in 2022 by only a fraction of last year's big increase. URL : <https://www.iea.org/news/defying-expectations-co2-emissions-from-global-fossil-fuel-combustion-are-set-to-grow-in-2022-by-only-a-fraction-of-last-year-s-big-increase>
3. Екополітика. – Режим доступу : <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/u-kiiivi-pidrahuvali-zbitki-dlya-prirodi-vid-raketnogo-udaru-po-tec/>
4. Укрінформ. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3233118-kitaj-vzav-zobovazanna-do-2060-roku-dosagti-nulovih-vikidiv-co2.html>
5. Екодія. – Режим доступу : <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html>

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.